

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 71 Haziran 2020 & Volume: 13 Issue: 71 June 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ORTAOKUL BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN VE İLKOKUL SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİLER, ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ VE BİLSEM İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ*

DETERMINATION THE VIEWS OF MIDDLE SCHOOL IN FIELD TEACHERS AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS ABOUT GIFTED AND TALENTED STUDENTS, GIFTED AND TALENTED STUDENTS' EDUCATION AND BILSEM

Hafize Gamze KIRMIZIGÜL**

Özet

Yapılan araştırmada ortaokul branş öğretmenlerinin ve ilkököl sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler, üstün yeteneklilerin eğitimi ve BİLSEM ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ili Battalgazi ilçesine bağlı ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 16 branş öğretmeni ve dokuz sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Nitel araştırma ilkeleri benimsenerek gerçekleştirilen araştırmada özel durum yaklaşımı deseni kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda; ortaokul branş öğretmenlerinin çoğunlukla üstün yeteneğin tanımına farklı olma, ilkököl sınıf öğretmenlerinin ise çoğunlukla olağan dışı olma gibi anlamlar yüklediği ve en önemli eksikleri bilgi eksikliği, ve hizmet içi eğitim yetersizliği olarak belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Her iki gruptaki öğretmenler çoğunlukla BİLSEM'de çalışmak istemediklerini, çocuklarının BİLSEM'de eğitim almasını istemediklerini, BİLSEM'e öğretmen seçiminin doğru ve sağlıklı bir şekilde yapılmadığı ve sürecin hakkaniyete dayalı olarak yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Araştırma bağlamında belirtilen sonuçlara göre ilgililere gerekli hizmet içi eğitimler konusunda imkânların sağlanması ve öğrenci, veli ve öğretmenlere gerekli bilgilendirmenin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üstün Yetenekliler, Üstün Yeteneklilerin Eğitimi, Bilsem, Öğretmen Görüşleri.

Abstract: The study aim to determine the views of middle school in field teachers and primary school teachers about gifted and talented students, their education and BİLSEM. The study group of this research comprises of 16 in field teachers and nine classroom teachers working at a middle school and a primary school in Battalgazi county of Malatya province which are determined by using convenience sampling method. In this study carried out by adapting qualitative research principles, data were collected by using special case approach. Collected data were analyzed by the help of using content analysis. With in the scope of definition and features of gifted and talented students, on the definition of being gifted and talented students, while in field teachers mostly attributes to being different and clever, classroom teachers mostly attribute to being extraordinary and asking too much questions. In field teachers and classroom teachers stated that the most important drawbacks are lack of knowledge and lack of in service training. According to the teacher views with in the context of BİLSEM and in the category of working at BİLSEM, both in field teachers and classroom teachers mostly stated that they don't want to work at BİLSEM. In addition, with in the context of BİLSEM, as part of having education at BİLSEM, both in field teachers and classroom teachers mostly states that they don't want their childrens have education at BİLSEM. Once and for all, with in the score of BİLSEM, as part of BİLSEM's shortcomings and suggestions both in field teachers and classroom teachers stated that the teacher selection process is done unfair so it should be more objective.

Keywords: Gifted and Talented Students, Gifted and Talented Students' Education and BILSEM, Teachers Views.

* Bu makale IGATE Congress 2019'da sözlü olarak sunulan "Ortaokul Branş Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimi İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi" ve "İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimi İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı bildirilerin birleştirilmiş ve genişletilmiş sürümüdür.

**Öğretmen, MEB, Sivrice İmam Hatip Ortaokulu, Elazığ, graceful_gamze@hotmail.com.

İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü, Matematik Eğitimi A.B.D., Doktora Öğrencisi.

1. Giriş

Üstün zekâlı veya üstün yetenekli ya da en genel tanımıyla özel yetenekli olarak nitelendirilen bireylerle ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde alanyazında üstün yetenek ya da üstün zekâ kavramlarına ait genel bir tanımlama bulunmamaktadır. Bu kavramlar iç içe geçerek bütünleşmiş durumdadır ve ayrı düşünülmemektedir. Ancak en yaygın ve genel tanımıyla zihinsel olarak en yüksek seviyede performans gösteren, yaratıcılığı güçlü olan, sorumluluk sahibi ve kararlı bireyler üstün yetenekli veya üstün zekâlı olarak tanımlanmaktadır (Ataman, 2005).

Bununla birlikte ilgili alanyazın incelendiğinde pek çok ve farklı tanımlar da bulunmaktadır. Üstün yetenekli olma belirli bir alanda üstün yetenek sergileme, yüksek oranda yaratıcı özelliklere sahip olma, belirli bir görev alanında ödev sorumluluğu taşıma ve genel olarak üstün beceri sergileme durumu olarak tanımlanmaktadır (Şenol, 2011). Ayrıca, üstün yetenekli olma, bir ya da birden fazla yetenek alanında ya da zekâ özelliklerinde akranlarından daha fazla üstün performans gösteren ya da gizilgüce sahip olan ve diğer alanlarda da ortalama düzeyde özelliklere sahip olma durumudur (Akkanat, 2004).

Genel olarak alanyazındaki tanımlamalar ışığında bir özetleme yapılırsa: Zihinsel yeteneklerin ya da zekâlarını birçok yönde akranlarına göre ileri seviyede kullanan ya da gizil güce sahip olan, yaratıcılığı güçlü olan ve bir işe başladığında asla vazgeçmeyen kararlı bireylere üstün yetenekli veya üstün zekâlı denilmektedir. Bu özelliğe sahip bireyler, kendi akran gruplarından rastgele seçilmiş bir kümenin %98'inden üstün olan kişilerdir (MEB, 2007).

Üstün yetenek veya üstün zekâ kavramlarından hangisinin kullanılacağı veya tercih edilmesi konusu da hassas bir konudur. Bu doğrultuda yeteneğin genel bir kavram olması ve tanımlanmamış, gelişimi devam eden bir olgu olması sebebiyle "üstün yetenek" kavramı ülkemizde yaygın olarak kullanılmakta ve bu özelliğe sahip bireylere üstün yeteneklilik davranışı sergileyen çocuk denmesinin daha uygun olacağı ABD' li önde gelen alan uzmanlarından Joseph Renzulli tarafından vurgulanmıştır (Eriş, 2015).

Üstün yetenekli bireylerin özellikleri ele alınacak olursa, ortalama üstü bir yeteneğe sahip oldukları, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmiş olduğu, problem çözme yeteneklerinin ve muhakeme yapma yeteneklerinin yaşlarına göre yüksek düzeyde olduğu, problemlere ilişkin etkin planlama becerisi gösterebilen ve geniş bir bilgi birikimine sahip bireyler oldukları söylenebilir (Aksoy, 2014; Ataman, 2005; Çelikten, 2017; Gallagher, 2003; Kunt ve Tortop, 2013; Sak, 2010).

Üstün yetenekli bir bireyin okul aile ve toplum içinde tanınması önem taşıyan ve zor bir konudur. Bu konuda aile ve öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmamaları üstün yetenekli bireylerin yanlış veya farklı tanımlanmalarına ve gerekli eğitimi alamamalarına sebep olmaktadır (Özgüler, 2009). Üstün yetenekli bireylerin tanınmalarında bazı kriterler vardır bunlar: Öğretmen, ebeveyn, psikolog gibi bireylerin aday göstermesi; öğrenci adına hazırlanan ilgi alanları, aktivite, tutum, öğrenme yöntemi ve motivasyonu ifade eden öğretmen raporları ve aile desteğidir (Davis, 2014). Ülkemizde ise en sık tercih edilen tanımlama yöntemleri öğretmenlerin aday göstermesi, grup taramaları ve bireysel başarı testleridir (MEB, 2017).

Üstün yetenekli bireylerin tanılandıktan sonra özelliklerine uygun eğitim alabilecekleri kurumlar ülkemizde azdır, en çok bilinen ve yaygın olanı Bilim ve Sanat Merkezleridir (BİLSEM) ve resmi olarak MEB'e bağlıdır (Özgüler, 2009). BİLSEM ülkemizde 1995 yılında ilk olarak Ankara'da açılan ve sayısı her geçen gün artan örgün olmayan ve sınıf öğretmenleri tarafından aday gösterilip zihinsel ve ya sanatsal olarak tanımlama süzgecinden geçirilen üstün yetenekli öğrencilerin okul saatleri dışında devam sağladığı kurumlardır (MEB, 2018).

Üstün yetenekli bireylerin potansiyellerinin fark edilmesi ve yönlendirilmesi sürecinde öğretmenlerin rolü çok önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin üstün yetenekliler, üstün yeteneklilerin eğitimi ve BİLSEM konularında bilgi sahibi olmaları ve görev üstlenmeleri, görüş ve önerilerinin belirlenmesi ve gelişimlerinin sağlanması son derece önem arz etmektedir (Dağlıoğlu, 2010; Güneş, 2015). Özellikle sınıf öğretmenlerinin tanımlama ve yönlendirme süreçlerindeki önemi ve etkisi ihmal edilemez ve derin bir şekilde araştırılmalıdır (Clark, 2002). Ancak bu konuda pek çok çalışma aksini göstermiş ve üstün yeteneklilerin eğitiminde öğretmenlerin bilgi eksikleri bulunduğu tespit edilmiştir (Akar ve Ş Akar, 2011; Altıntaş ve Özdemir, 2013; Gallagher, 1996; G Kaya, 2019; Gökdere ve Ayvacı 2004; Gross, 1993, 1994; Kurnaz, Tüybek ve Taşkesen, 2009; Kutlu Abu, Akkanat ve Gökdere, 2017). Bu bağlamda Akar ve Ş Akar (2011) araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı ve üstün yetenekli bireylerin fark edilmesi ve yönlendirilmesinde yeterli seviyede olmadıklarını saptamıştır. Altıntaş ve Özdemir (2013) yaptıkları çalışmada ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili bilgi düzeyleri ile görüşlerini belirlemiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili program ve modeller konusunda fikir sahibi olmadıkları ve genel olarak bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gross (1993, 1994) ve Gallagher (1996) öğretmenlerin üstün yeteneğin tanınması ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde rol almada gerek duyulan bilgi ve deneyimlerinin yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Gökdere ve Ayvacı (2004) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler ve özellikleri ile ilgili bilgilerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. G Kaya (2019) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemiştir. Bu doğrultuda sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin tanınması ve eğitimleri ile ilgili bilgi eksiklerinin olduğunu, hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını saptamıştır. Ayrıca Kurnaz ve diğerleri, (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli bireyleri fark etme

yönlendirmede sorun yaşadığı ve bu bireylere yönelik sınıf içi uygulamalarda yetersiz kaldıkları belirlenmiştir. Kutlu Abu ve diğerleri, (2017) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgili müfredat ve program konusunda yanlış önyargılara sahip olduğu ve bilgi eksiklerinin olduğu belirlenmiştir.

Mevcut alanyazından elde edilen bilgiler ışığında 'üstün yetenekli bireyler, bu bireylerin sahip oldukları özellikler, üstün yetenekli bireylerin eğitimi, üstün yetenekli bireylere, eğitimlerine ve BİLSEM' e ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi' üzerinde önemle durulması ve araştırılması gereken konulardır. Ancak ülkemizde bu alanda yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Özellikle branş öğretmenlerinin görüşlerinin belirlendiği çalışma sayısı yok denecek düzeydedir. Alanyazında ve uygulamada genellikle sınıf öğretmenleriyle araştırmalar yapıldığı saptanmış ve iki grubun (ilkokul ve ortaokul öğretmenleri) birlikte araştırıldığı ve karşılaştırmaya imkân veren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çerçeveden hareketle, yapılan çalışmanın problem cümlesi "Ortaokul branş öğretmenlerinin üstün yetenekliler ve üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili görüşleri nelerdir?" ifadesidir. Bu bağlamda yapılan çalışmanın amacı ortaokul branş öğretmenlerinin ve ilkokul sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler, üstün yeteneklilerin eğitimi ve BİLSEM ile ilgili görüşlerini belirlemek ve incelemektir. Özellikle MEB'e bağlı devlet okullarında çalışmakta olan öğretmenlerin üstün yetenekliler, üstün yeteneklilerin eğitimi ve BİLSEM ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi ve mevcut durumun ortaya konulması yapılacak çalışmalara ve alan yazına ışık tutması bakımından önem kazanmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Nitel araştırma ilkeleri benimsenerek yapılan çalışmada nitel çalışmalarda sıklıkla kullanılan özel durum yaklaşımı araştırma deseni kullanılmıştır. Özel durum yaklaşımı çalışmalarının temel amacı; tüm katılımcıların bir duruma ilişkin deneyim ve düşüncelerinin ne olduğunu belirlemeye çalışmak ve verileri sistematik bir biçimde sunarak aralarındaki sebep sonuç ilişkilerini belirlenen durumun kendi bağlamında genelleme yapma gereği duymadan ortaya çıkarmaktır (Cohen ve Maion, 1994). Bu bağlamda yapılan çalışmada uzman görüşleri doğrultusunda önceden belirlenen temalar bağlamında oluşturulan anket formu aracılığıyla nitel veriler elde edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Yapılan araştırmanın çalışma grubunu Malatya ili Battalgazi ilçesine bağlı ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiş bir ortaokul ve bir ilkokulda görev yapmakta olan ve okullarda amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmaya dahil edilen 16 branş öğretmeni ve dokuz sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışma grubunun belirlenmesinde kullanılan ölçütlerden biri gidilen okullarda din kültürü öğretmenlerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin seçilmemesi ve MEB tarafından belirlenen ve öğretmenlerin BİLSEM de görev almak üzere başvuruda bulunabilmelerinde aranan 3 yıl çalışma şartıdır. Ayrıca din kültürü ve beden eğitimi branşları BİLSEM 'lerde yer almayan ve öğretmen atamasının gerçekleşmediği alanlar olduğundan çalışma grubuna dâhil edilmemiştir.

Çalışma grubunun cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 1'de aşağıdaki gibi Frekans (f) ve Yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Okul Türü	Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ortaokul	Kadın	6	37,5
	Erkek	10	62,5
	Toplam	16	100,0
İlkokul	Kadın	2	22,2
	Erkek	7	77,8
	Toplam	9	100,0

Tablo 1 incelendiğinde çalışma grubunda hem ortaokul branş öğretmenlerinin (%37,5) hem de ilkokul sınıf öğretmenlerinin (%62,5) çoğunlukla erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Çalışma grubunun BİLSEM'de görev almak üzere başvuruda bulunmaları durumu Tablo 2'de aşağıdaki gibi Frekans (f) ve Yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubunun BİLSEM'de Görev Almak Üzere Başvuruda Bulunmaları Durumu

Okul Türü	Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ortaokul	Evet	3	18,8
	Hayır	13	81,2
	Toplam	80	100,0
İlkokul	Evet	1	11,1
	Hayır	8	88,9
	Toplam	9	100,0

Tablo 2 incelendiğinde ortaokul branş öğretmenlerinin 3'ü (% 18,8), ilkokul sınıf öğretmenlerinin ise 1'i (%11,1) BİLSEM'de görev almak üzere başvuruda bulunmuştur. Çalışma grubundaki katılımcıların çoğunluğu BİLSEM'de görev almak üzere başvuruda bulunmamıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada verileri elde etmede dokuz sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Katılımcıların sorulara gönüllü ve samimi cevaplar vermesini sağlayabilmek amacıyla süre esnek tutulmuş ve konu çerçevesi ve bütünlüğünü koruyabilmek amacıyla formdaki sorular önceden belirlenen üç farklı tema bağlamında oluşturulmuştur. Veri toplama aracının oluşturulması aşamasında öncelikle ilgili alan yazın taranmış ve üç tema çerçevesinde taslak bir on soruluk anket formu oluşturulup kapsam geçerliliğinin ve iç geçerliliğin sağlanması amacıyla form matematik eğitiminde uzman bir akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda bir soru formdan çıkarılarak formun son hâli bir Türkçe öğretmeninin görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak son şeklini almıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Üç farklı tema kapsamında kategoriler ve kodlar kullanılarak nitel veriler tablolar ile sunulmuş ve yorumlanmıştır. İçerik analizi, toplanan verilerin daha önce belirlenen temalara göre yorumlanmasına ve derinlemesine incelenmesine dayanan bir yöntemdir. Böylelikle amaç, verilerin analizini bulgular doğrultusunda düzen içinde ve sistematik bir biçimde yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). İçerik analizinde kendi arasında benzeyen anlamlar ifade eden kavramlar adlandırılır, başka ifadeyle kodlanır (Neuman, 2012).

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesi sürecinde, öncelikle anket formları branş öğretmenlerinin BÖ1, BÖ2, BÖ3... ve sınıf öğretmenlerinin ise SÖ1, SÖ2, SÖ3...şeklinde numaralandırılmıştır. Bu bağlamda, içerik analizinin aşağıda belirtilen aşamaları temel alınarak veri analizleri yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016);

- 1- Çerçeve bir araştırma planı oluşturulması ve temaların belirlenerek sürecin kesinleştirilmesi,
- 2- Belirlenen tematik plan kapsamında verilerin analiz edilmesi ve incelenmesi,
- 3-Bulguların saptanması ve düzenlenip sayısallaştırılması,
- 4-Bulguların açıklanması ve yorumlarla sunulması.

Geçerlilik ve güvenilirlik kavramları nicel araştırmalarda daha çok vurgulanan kavramlardır. Nitel araştırmalarda ise geçerlilik ve güvenilirlik kavramları; aktarılabirlik, tutarlılık, inanırlık ve teyit edilebilirlik başlıkları altında ele alınmaktadır (Denzin ve Lincoln, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu bağlamda yapılan çalışmada geçerlilik ve güvenilirliğini incelediğimizde, çalışmanın inanırlığını ve tutarlılığını sağlamak elde edilen tüm veriler ve değerlendirilmesi uzman incelemesinden geçirilmiştir. Doğrudan alıntı stratejisi, nitel veri analizinde kullanılan geçerlik stratejilerinden biridir ve katılımcıların cevaplarına ve araştırmacının notlarına yakın veya aynı tanımlayıcı ifadelerin kullanılmasıdır. Birebir alıntı ise en yaygın kullanılan doğrudan alıntılardır (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Yapılan araştırmada, iç geçerliği sağlamak amacıyla bulgular bölümünde doğrudan alıntılara yer verilmiş, araştırma tüm boyut ve süreçleriyle açıkça belirtilmiştir. Araştırmacının iç tutarlılığını sağlamak amacıyla rastgele seçilen on cevap kâğıdını araştırmacı dışındaki bir uzmanın kodlaması sonucunda Miles ve Huberman (1994)'ın uzlaşma yüzdesine bakılmış ve bu değer %89 bulunmuştur. Bu değer % 70'in üzerinde çıkması doğrultusunda araştırma sonuçlarının güvenilir olduğu söylenebilir. Çalışmada aktarılabirliğin sağlanabilmesi adına amaçlı örnekleme türleri tercih edilmiş ve araştırma süreci detaylı şekilde izah edilmiştir.

3. Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen veriler önceden belirlenen üç tema (üstün yetenekliliğin tanımı üstün yeteneklilerin eğitimi ve BİLSEM) çerçevesinde altı farklı kategoriye ayrılarak kodlarla Frekans (f) ve Yüzde (%) değerleriyle sayısallaştırılarak tablolar ile sunulmuş ve yorumlanmıştır. Ayrıca ortaokul branş öğretmenleri ve ilkokul sınıf öğretmenlerine ait görüşlerden elde edilen kodlar tablolar ile ayrı ayrı olarak verilmiş ve açıklanmıştır. Ayrıca öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Bu bağlamda, incelenen öğretmen görüşlerinin üstün yetenekliliğin tanımı teması ve üstün yeteneklilerin sahip oldukları özelliklerin dağılımları Frekans (f) değerleriyle Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. İncelenen Öğretmen Görüşlerinin Üstün Yetenekliliğin Tanımı Teması ve Üstün Yeteneklilerin Sahip Oldukları Özelliklere Göre Dağılımları

Tema	Kategori	Okul Türü	Kod	Frekans (f)	Yüzde (%)
Üstün Yetenekliliğin Tanımı	Üstün Yeteneklilerin Sahip Oldukları Özellikler	Ortaokul	Farklı Olma	11	42,3
			Zeki Olma	9	34,6
			Lider Olma	5	19,3
			Yaşıtlarından İleri Olma	1	3,8
			Toplam	26	100,0
		İlkokul	Olağan Dışı Olma	7	35,0
			Çok Soru Sorma	4	20,0
			Çok Yönlü Düşünme Becerisi	4	20,0
			Zeki Olma	3	15,0
			Lider Ve Girişken Olma	2	10,0
	Toplam	20	100,0		

Tablo 3’de görüldüğü gibi üstün yetenekliliğin tanımı teması ve üstün yeteneklilerin sahip oldukları özellikler kategorisi kapsamında elde edilen bulgulara göre ortaokul branş öğretmenlerinin çoğunlukla üstün yeteneğin tanımına farklı olma, zeki olma, lider olma ve yaşlılarından ileri olma gibi ilkökuller sınıf öğretmenlerinin ise çoğunlukla olağan dışı olma ve çok soru sorma, çok yönlü düşünme, zeki olma, lider ve girişken olma gibi anlamlar yüklediği görülmüştür. Mevcut tema kapsamında bazı öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

BÖ8: Üstün yetenekliler farklı öğrencilerdir. Çünkü zekaları ve liderlikleri çok baskındır. Bir sınıfta diğer öğrencilerden farkları göze kolayca çarpmaktadır.

BÖ12: Üstün yetenekliler yaşlılarından çok öndedir.

SÖ2: Çok yönlü düşünen ve düşündüğü her şeyi rahatlıkla sorabilen sıra dışı öğrencilerdir üstün yetenekliler. Zekâ kapasiteleri normalden fazladır ve girişkendirler.

SÖ8: Üstün yetenekliler zekâ ve girişkenlikleriyle sınıfın lideridirler. Üstün yeteneklilerin eğitimi teması ve üstün yeteneklilerin eğitiminde yaşanan eksikler kategorisi bağlamında elde edilen kodların dağılımları Frekans (f) değerleriyle Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Teması ve Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Yaşanan Eksikler Kategorisi Bağlamında Elde Edilen Kodların Dağılımları

Tema	Kategori	Okul Türü	Kod	Frekans (f)	Yüzde (%)
Üstün Yeteneklilerin Eğitimi	Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Yaşanan Eksikler	Ortaokul	Bilgi Eksikliği	13	41,9
			İsteksizlik	8	25,8
			Hizmet İçi Eğitim Yetersizliği	7	22,6
			Güncel Olmama	2	6,5
			Ezberci Eğitim Anlayışı	1	3,2
			Toplam	31	100,0
		İlkokul	Olanak ve bilgi eksikliği	6	50,0
			Hizmet içi eğitim yetersizliği	4	33,3
			İlgililerin yeterli önemi vermemesi	2	16,7
			Toplam	12	100,0

Tablo 4’ten görüldüğü üzere üstün yeteneklilerin eğitimi teması ve üstün yeteneklilerin eğitiminde yaşanan eksikler kategorisi kapsamında elde edilen bulgulara göre üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda ortaokul branş öğretmenleri en önemli eksikleri bilgi eksikliği, isteksizlik ve hizmet içi eğitim yetersizliği olarak ilkökuller sınıf öğretmenleri ise en önemli eksikleri olanak ve bilgi eksikliği, verilen hizmet içi eğitim yetersizliği ve bu konuya ilgililerin yeterli önemi vermemesi şeklinde belirtmiştir. Mevcut tema kapsamında bazı öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

BÖ11: Şahsen ben üstün yetenekliler ve eğitimleri konusunda yeterli bilgiye sahip değilim ancak bu konuda bir hizmet içi eğitime rastlamadım olursa katılmak isterim. Bir öğrenciye üstün yetenekli diyebilmek için gerekli eğitimleri almış olmamız lazım.

BÖ4: Üstün yeteneklilerin eğitiminde dünyadaki gelişmeleri takip edemiyoruz hala geleneksel anlayışla eğitim gerçekleştiriyoruz.

SÖ 7: Üstün yeteneklilerin eğitimi hakkında pek fikrim yok herhangi bir zamanım ya da imkânım da yok. Bu konuya gerek biz öğretmenlerin gerekse yetkililerin önem verdiğini ve bizlere fırsatlar sunduğunu düşünmüyorum.

SÖ 2: Bu konuda herhangi bir eğitim alma şansım olmadı bence verilen eğitimlerde yetersiz önem verilmiyor.

Ayrıca, aynı temaya bağlı olarak üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda ülkemizdeki mevcut durumun yeterliliği konusunda öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen kodların dağılımları Frekans (f) değerleriyle Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Konusunda Ülkemizdeki Mevcut Durumun Yeterliliği Konusunda Öğretmenlerin Görüşlerinden Elde Edilen Kodların Dağılımları

Tema	Kategori	Okul Türü	Kod	Frekans (f)	Yüzde (%)
Üstün Yeteneklilerin Eğitimi	Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde	Ortaokul	Evet Yeterli	0	0
			Kısmen Yeterli	2	12,5
			Hayır Yetersiz	14	87,5
			Toplam	16	100,0
	Ülkemizdeki Mevcut Durumun Yeterliliği	İlkokul	Evet Yeterli	1	11,1
			Kısmen Yeterli	1	11,1
			Hayır Yetersiz	7	77,8
			Toplam	9	100,0

Tablo 5’te görüldüğü gibi üstün yeteneklilerin eğitimi teması kapsamında üstün yeteneklilerin eğitiminde ülkemizdeki mevcut durumun yeterliliği kategorisinde ortaokul branş öğretmenlerinin 2’si (%12,5) kısmen yeterli 14’ü (%87,5) hayır yetersiz cevabını; ilkokul sınıf öğretmenlerinin ise 1’i (%11,1) yeterli, 1’i (%11,1) kısmen yeterli ve 7’si (%77,8) ise hayır yetersiz cevabını vermiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere hem ortaokul branş öğretmenleri hem ilkokul sınıf öğretmenleri çoğunlukla üstün yeteneklilerin eğitiminde ülkemizdeki mevcut durumun yeterli olmadığını ifade etmiştir. Mevcut tema kapsamında bazı öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

BÖ14: Hayır yeterli değil çünkü bu konuya gereken değer verilmiyor.

BÖ10: Kısmen yeterli diyebiliriz var olmaları ancak eksikleri çok.

SÖ9: Hayır yetersiz yeterli olsaydı hepimiz bu konuda bilgi sahibi olurduk.

SÖ3: Evet yeterli.

BİLSEM teması kapsamında BİLSEM’de çalışma kategorisi çerçevesinde değerlendirilen öğretmen görüşlerinden elde edilen kodların dağılımları Frekans (f) değerleriyle Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. BİLSEM Teması Kapsamında BİLSEM’de Çalışma Kategorisi Çerçevesinde Değerlendirilen Öğretmen Görüşlerinden Elde Edilen Kodların Dağılımları

Tema	Kategori	Okul Türü	Kod	Frekans (f)	Yüzde (%)
BİLSEM	BİLSEM’de Çalışma	Ortaokul	Evet İsterim	3	18,8
			Kararsızım	2	12,5
			Hayır İstemem	11	68,7
			Toplam	16	100,0
	İlkokul	Evet İsterim	2	22,2	
		Kararsızım	1	11,1	
		Hayır İstemem	6	66,7	
		Toplam	9	100,0	

Tablo 6’da görüldüğü gibi BİLSEM teması kapsamında BİLSEM’de çalışma kategorisi bağlamında incelenen öğretmen görüşlerine göre ortaokul branş öğretmenlerinin 3’ü (%18,8) evet isterim, 2’si (%12,5) kararsızım ve 11’i (%68,7) hayır istemem cevabını; ilkokul sınıf öğretmenlerinin ise 2’si (%22,2) evet isterim, 1’i (%11,1) kararsızım ve 6’sı (%66,7) hayır istemem cevabını vermiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere hem ortaokul branş öğretmenleri hem ilkokul sınıf öğretmenleri çoğunlukla BİLSEM’de çalışmak istemediklerini ifade etmiştir. Mevcut tema kapsamında bazı öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

BÖ2: Hayır istemem çünkü öğretmen seçimi hakkaniyete göre olmuyor ve bu bizim motivasyonumuzu kötü yönde etkiliyor. Ayrıca şartları ağır.

BÖ 3: Çalışmak isterim çünkü ilgim var.

SÖ6: Çalışmak istemem çünkü hem saatleri hem koşulları uymuyor.

SÖ8: Çalışmak isterim tabii.

BİLSEM teması kapsamında çocuğunun BİLSEM’de eğitim alması kategorisine bağlı olarak incelenen öğretmen görüşlerinden elde edilen kodların dağılımları Frekans (f) değerleriyle Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. BİLSEM Teması Kapsamında Çocuğunun BİLSEM’de Eğitim Alması Kategorisine Bağlı Olarak İncelenen Öğretmen Görüşlerinden Elde Edilen Kodların Dağılımları

Tema	Kategori	Okul Türü	Kod	Frekans (f)	Yüzde (%)
BİLSEM	Çocuğunun BİLSEM’de Eğitim Alması	Ortaokul	Evet İsterim	6	37,5
			Kararsızım	4	25,0
			Hayır İstemem	5	31,3
			Bos	1	6,2
			Toplam	16	100,0
		İlkokul	Evet İsterim	3	33,4
			Kararsızım	2	22,2
			Hayır İstemem	4	44,4
			Toplam	9	100,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi BİLSEM teması kapsamında çocuğunun BİLSEM’de eğitim alması kategorisi bağlamında incelenen öğretmen görüşlerine göre ortaokul branş öğretmenlerinin 6’sı (%37,5) evet isterim, 4’ü (%25,0) kararsızım ve 5’i (%31,3) hayır istemem cevabını; ilkokul sınıf öğretmenlerinin ise 3’ü (%33,4) evet isterim, 2’si (%22,2) kararsızım ve 4’ü (%44,4) hayır istemem cevabını vermiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere hem ortaokul branş öğretmenleri hem ilkokul sınıf öğretmenleri çoğunlukla çocuklarının BİLSEM’de eğitim almasını istemediklerini ifade etmiştir. Mevcut tema kapsamında bazı öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

BÖ9: Çocuğumun BİLSEM’de eğitim almasını istemem çünkü eğitimini beğenmiyorum.

BÖ5: Aslında çocuğumun BİLSEM’de eğitim almasını isterim ben seçilemedim bari o orada eğitim alsın.

SÖ2: Kendini kanıtlaması ve geliştirmesi için BİLSEM’e devam etmesi şart değil.

SÖ4: Çocuğum kendi okulunda bulamayacağı fırsatları BİLSEM’de bulabilir bu Yüzde (%)n eğitim almasını isterim.

Son olarak, BİLSEM temasına bağlı olarak BİLSEM’de görülen eksikler ve öneriler kategorisi çerçevesinde elde edilen kodların dağılımları Frekans (f) değerleriyle Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. BİLSEM’de Görülen Eksikler ve Öneriler Kategorisi Çerçevesinde Elde Edilen Kodların Dağılımları

Tema	Kategori	Okul Türü	Kod	Frekans (f)	Yüzde (%)
BİLSEM konusunda görülen eksikler ve öneriler		Ortaokul	BİLSEM’e Öğretmen Seçiminin Doğru Ve Sağlıklı Bir Şekilde Yapılmadığı	9	26,5
			Öğretmenler Öğrenciler Ve Veliler Açısından Bilgi Yetersizliği Olduğu	7	20,6
			Hakkaniyete Dayalı İstekli Ve Bilgili Öğretmenler Seçilmeli	11	32,4
			Bakanlık Paydaşları Desteklemeli	5	14,7
			Okul İdaresi İle Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimlere Yönlendirilmesi	2	5,8
			Toplam	34	100,0
		İlkokul	Öğrenci ve velilerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadığı	5	22,8
			Öğrencilerin BİLSEMe gitme ve devam etme konusunda isteksiz oldukları	3	13,6
			BİLSEMe öğretmen seçiminin doğru ve sağlıklı bir şekilde yapılmadığı	3	13,6
			Hakkaniyete dayalı istekli ve bilgili öğretmenler seçilmeli	7	31,8
			Okul idaresi ile öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönlendirilmesi	4	18,2
			Toplam	22	100,0

Tablo 8’den anlaşılacağı üzere BİLSEM temasına bağlı olarak BİLSEM’de görülen eksikler ve öneriler kategorisi çerçevesinde elde edilen bulgulara göre hem ortaokul branş hem ilkokul sınıf öğretmenleri tarafından çoğunlukla BİLSEM’e öğretmen seçiminin doğru ve sağlıklı bir şekilde yapılmadığı ve sürecin hakkaniyete dayalı olarak yürütülmesi gerektiği ve gerçek anlamda istekli ve bilgili öğretmenlerin seçilmesi ve görev alması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, BİLSEM konusunda öğretmenler öğrenciler ve veliler açısından bilgi yetersizliği olduğu, bakanlığın paydaşları desteklemesi ve okul idaresi ile öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönlendirilmesi gerektiği öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Mevcut tema kapsamında bazı öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

BÖ16: BİLSEM’e öğretmen seçiminin ele alınmasını ve gerçekten hak eden öğretmenlerin seçilmesini doğru buluyorum. Öğretmenler hakkaniyete dayalı ve sağlıklı bir şekilde seçilmezse orada verilen eğitimde verimli olmaz. Bu süreç en önemli kısımdır yanlış olmaması gerekir.

BÖ 7: Ne öğretmenler bizler, ne aileler ne öğrenciler üstün yeteneği de süreci de BİLSEM’ i de bilmiyoruz. Bu konuda aydınlatılmaya ihtiyacımız var.

SÖ5: Bir sınıf öğretmeni olarak üstün yetenekli öğrencileri tanılamada ve BİLSEM'e yönlendirmede eksiğim açıkçası. Velilerim ve öğrencilerimde okula ek olarak başka bir okula gitmek istemeyecektir.

SÖ1: Öğretmen seçimi maalesef insiyatife dayalı ne şartlarım uyar ne de ben şevkimi kırmak isterim.

4. Tartışma

Üstün yetenek veya üstün yeteneklilik ülkemizde ve yurt dışında uzun yıllardır araştırılan, üzerinde önemle durulması gereken konuların başında gelmektedir. Ülkelerin geleceğine yön veren ve büyük bir potansiyel taşıyan üstün yetenekli bireyler, toplumların kalkınmasında ve eğitim öğretimin planlanmasında ihmal edilemeyecek ve değeri yadsınamayacak gizil güce sahiptirler (Ataman, 2005). Ancak bu denli hassas ve hayati olan üstün yetenekliler konusunda ilgili alanyazında ve uygulamada eksikler olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda mevcut duruma katkı sağlayacağı düşünüülerek gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar üç farklı tema çerçevesinde şu şekildedir:

Üstün yetenekliliğin tanımı teması ve üstün yeteneklilerin sahip oldukları özellikler kategorisi kapsamında; ortaokul branş öğretmenlerinin çoğunlukla üstün yeteneğin tanımına farklı olma, zeki olma, lider olma ve yaşatlarından ileri olma gibi, ilkokul sınıf öğretmenlerinin ise çoğunlukla olağan dışı olma ve çok soru sorma, çok yönlü düşünme, zeki olma, lider ve girişken olma gibi anlamlar yüklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Üstün yeteneklilerin eğitimi teması ve üstün yeteneklilerin eğitiminde yaşanan eksikler kategorisi kapsamında; üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda ortaokul branş öğretmenleri en önemli eksikleri bilgi eksikliği, isteksizlik ve hizmet içi eğitim yetersizliği olarak, ilkokul sınıf öğretmenleri ise en önemli eksikleri olanak ve bilgi eksikliği, verilen hizmet içi eğitim yetersizliği ve bu konuya ilgililerin yeterli önemi vermemesi şeklinde belirtmiştir. Araştırmanın bu bulguları alanyazında yer alan pek çok çalışmada elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir (Akar ve Ş Akar, 2011; Altıntaş ve Özdemir, 2013; Gallagher, 1996; G Kaya, 2019; Gökdere ve Ayvacı 2004; Gross, 1993, 1994; Kurnaz ve diğerleri, 2009; Kutlu Abu ve diğerleri, 2017). Bu bağlamda Akar ve Ş Akar (2011) araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı ve üstün yetenekli bireylerin fark edilmesi ve yönlendirilmesinde yeterli seviyede olmadıklarını saptamıştır. Altıntaş ve Özdemir (2013) yaptıkları çalışmada ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili bilgi düzeyleri ile görüşlerini belirlemiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili program ve modeller konusunda fikir sahibi olmadıkları ve genel olarak bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gross (1993, 1994) ve Gallagher (1996) öğretmenlerin üstün yeteneğin tanınması ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde rol almada gerek duyulan bilgi ve deneyimlerinin yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Gökdere ve Ayvacı (2004) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler ve özellikleri ile ilgili bilgilerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. G Kaya (2019) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemiştir. Bu doğrultuda sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin tanınması ve eğitimleri ile ilgili bilgi eksiklerinin olduğunu, hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını saptamıştır. Ayrıca Kurnaz ve diğerleri, (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli bireyleri fark etme yönlendirmede sorun yaşadığı ve bu bireylere yönelik sınıf içi uygulamalarda yetersiz kaldıkları belirlenmiştir. Kutlu Abu ve diğerleri, (2017) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerle ilgili müfredat ve program konusunda yanlış önyargılara sahip olduğu ve bilgi eksiklerinin olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca, BİLSEM konusunda öğretmenler öğrenciler ve veliler açısından bilgi yetersizliği olduğu, bakanlığın paydaşları desteklemesi ve okul idaresi ile öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere yönlendirilmesi gerektiği öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın bu bulgusu Altıntaş ve Özdemir (2013), G Kaya (2019), Gökdere ve Ayvacı (2004), Şahin (2012) tarafından yapılan araştırmalarda da saptanmış ve sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; ortaokul branş öğretmenlerinin çoğunlukla üstün yeteneğin tanımına farklı olma, ilkokul sınıf öğretmenlerinin ise çoğunlukla olağan dışı olma gibi anlamlar yüklediği ve en önemli eksikleri bilgi eksikliği, ve hizmet içi eğitim yetersizliği olarak belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Üstün yeteneklilerin eğitimi teması kapsamında üstün yeteneklilerin eğitiminde ülkemizdeki mevcut durumun yeterliliği kategorisinde; hem ortaokul branş öğretmenleri hem de ilkokul sınıf öğretmenleri çoğunlukla üstün yeteneklilerin eğitiminde ülkemizdeki mevcut durumun yeterli olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu konuda böylesine olumsuz bir tutuma sahip olmalarının sebebinin ifade ettikleri gibi bilgi eksikliği ve yanlış önyargılardan kaynaklandığı söylenebilir.

BİLSEM teması kapsamında BİLSEM'de çalışma kategorisi bağlamında incelenen öğretmen görüşlerine göre hem ortaokul branş öğretmenleri hem de ilkokul sınıf öğretmenleri çoğunlukla BİLSEM'de çalışmak istemediklerini ifade etmiştir. Ayrıca, BİLSEM teması kapsamında çocuğunun BİLSEM'de eğitim alması kategorisi bağlamında incelenen öğretmen görüşlerine göre hem ortaokul branş öğretmenleri hem de ilkokul sınıf öğretmenleri çoğunlukla çocuklarının BİLSEM'de eğitim almasını istemediklerini ifade etmiştir. Son olarak BİLSEM temasına bağlı olarak BİLSEM'de görülen eksikler ve öneriler kategorisi çerçevesinde ulaşılan sonuçlara göre hem ortaokul branş hem de ilkokul sınıf öğretmenleri tarafından çoğunlukla BİLSEM'e öğretmen seçiminin doğru ve sağlıklı bir şekilde yapılmadığı ve sürecin hakkaniyete

dayalı olarak yürütülmesi gerektiği ve gerçek anlamda istekli ve bilgili öğretmenlerin seçilmesi ve görev alması gerektiği vurgulanmıştır.

Araştırma bağlamında belirtilen sonuçlara göre ilgililere gerekli hizmet içi eğitimler konusunda imkânların sağlanması ve öğrenci, veli ve öğretmenlere gerekli bilgilendirmenin yapılması önerilmektedir. Farklı disiplinlerde veya sınıf öğretmenleriyle deneysel çalışmalar yapılabilir ya da üstün yeteneklilerle ilgili projelerin, seminerlerin arttırılması sağlanabilir. Ayrıca üstün yeteneklilerle ilgili ve BİLSEM konusunda derin ve ayrıntılı, nitel ve nicel çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu araştırmacılara sunulan önerilerdendir. Yapılan araştırma nitel yöntem kullanılarak az sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmiştir bu unsurlar araştırmanın temel sınırlılıklarındandır. Nicel veya karma yöntemli araştırmalar ile daha geniş bir örnekleme derin ve ayrıntılı araştırmalar yapılması ileride çalışma yapacaklara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, İ., & Şengil Akar, Ş. (2011). İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2(20), 423-436.
- Akkanat, H. (2004). *Üstün veya özel yetenekliler*. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Eds.), *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Aksoy, Ö. (2014). Üstün zekâlı ve normal öğrencilerin akademik öz yeterliklerinin karşılaştırılması. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 1 (1) , 1-6.
- Altıntaş, E., & Özdemir, A. Ş. (2013). Üstün yetenekli öğrencilere genel bir bakış: Öğretmen değerlendirmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 4(7), 3-12.
- Ataman, A. (2005). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. A. Ataman (Ed.), *Özel eğitime giriş içinde*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Clark, B. (2002). *Growing up gifted: Developing the potential of children at home and at school* (6. bs.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B., & Turner, L.A. (2015). *Research methods design and analysis*. Cambridge: Pearson [Çeviri: Sever, M. (2015). *Nitel ve karma yöntem araştırmaları*. (Çev. Ed. A. Aypay, Araştırma yöntemleri desen ve analiz). Ankara: Anı Yayın.
- Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Research method in education* (Fourth Edition). New York: Routledge.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*. 4(3), 87-104.
- Dağhoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim*, 186, 72-83.
- Davis, J. L. (2014). *Families and gifted learners: developing talent and advocating for their own*. In *gifted education: Current perspectives and issues*. Emerald Group Publishing Limited.
- Denzin, N.K., & Lincoln, Y.S., (1994). *Handbook of qualitative research*. California, USA: Sage Publications.
- Eriş, B. (2015). *Her çocuk üstün yeteneklidir*. (7. Baskı). İstanbul: Alfa.
- Gallagher, J. J. (1996). *Educational research and educational policy: The strange case of acceleration*. In C. P. Benbow D. & Lubinski (Eds.), *Intellectual talent: psychometric and social issues*. Baltimore: The John Hopkins University Press.
- Gallagher, J. J. (2003). *Issues and challenges in the education of gifted students*. In N. Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (3rd ed.). Boston: Pearson Education.
- Gökden Kaya N. (2019). Sınıf öğretmenlerinin üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 44(199), 239-256.
- Gökdere, M., & Aycacı, H. Ş. (2004). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 17-26.
- Gross, M. U. M. (1993). *Exceptionally gifted children*. London: Routledge.
- Gross, M. U. M. (1994). Changing teacher attitudes to gifted students through inservice training. *Gifted and Talented International*, 9(1), 15-21.
- Güneş, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin tutum ve öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2(1), 12-16.
- Kurnaz, A, Tüybek, C., & Taşkesen, S. (2009). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere ilişkin görüş ve uygulamaları. *Üstün Yetenekli Çocuklar Ulusal Kongresi*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, ss.81.
- Kutlu Abu, N., Akkanat, Ç., & Gökdere, M. (2017). Üstün yetenekli öğrencilerin normal sınıflarda eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 7(2), 87-109.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html. Adresinden 09.11.2019 Tarihinde erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). Bilim ve sanat merkezleri öğrenci tanılama kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_10/28150742_2017_2018_BILSEM_tanilama_kilavuzu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Bilim ve sanat merkezleri öğrenci tanılama kılavuzu. <https://orgm.meb.gov.tr/www/2018-2019-bilim-ve-sanat-merkezleri-ogrenci-tanilama-ve-yerlestirme-kilavuzu-yayimlandi/icerik/1121> sayfasından erişilmiştir.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neuman, L. W. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar*. 1-2. Cilt. (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası.
- Özgüler, N. (2009). *7-12 yaş arası üstün yetenekli çocukların eğitimi ve bir yöntem önerisi (İstanbul ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar (özellikleri, tanınmaları eğitimleri)*. Ankara: Maya Akademi.
- Şenol, C. (2011). *Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri (BİLSEM örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Şahin, F. (2012). *Sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrenciler ve özellikleri hakkında bilgi düzeylerini arttırmaya yönelik verilen bir eğitim programının etkililiği*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tortop, H. S., & Kunt, K. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 5(2), 441-451.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.